

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Lvtheri Piae Ac Doctae Operationes In Dvas Psalmorvm Decades

Luther, Martin

Basileae

VD16 L 5540

Qvare fremuerunt gentes, & populi meditati sunt inania? Astiterunt reges terræ, & principes conuenerunt in unum, aduersus dominum & aduersus Christum eius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37005

QVARE fremuerunt gentes, & populi meditati sunt inania:
Assiterunt reges terrarum, & principes conuenerunt in unum,
aduersus dominum & aduersus Christum eius.

HUNC psalmum esse a Dauid factum, & de Christo loqui, cogit autoritas
primitiue Ecclesie, de qua Lucas Act. iij. scribit: Vnanimiter leuauerunt uo- ^{Intellectus}
cem suam ad deum, & dixerunt: Dñe, qui fecisti cœlum & terram, mare & omnia ^{psalmi.}
quæ in eis sunt, qui spiritu sancto per os Dauid patris nostri, pueri tui, dixisti:
Quare fremuerunt gentes, & populi meditati sunt inania. Assiterunt reges terræ,
& principes conuenerunt in unum aduersus dominum, & aduersus Christum
eius: Conuenerunt enim uere in ciuitate ista, aduersus sanctum puerum tuum
Iesum quæ unxisti, Herodes & Pontius Pilatus, cum gentibus & populis Israel
facere, quæ manus tua & consilium tuum decreuerunt fieri &c.

Firmandus est itaque animus hoc sensu, nec alio doctrinæ uento agitandus,
de cœlo enim confirmatus est iste intellectus, commotus est locus, finita hæc
eorum oratione, ut scribit idē Lucas. Perspicuum est ergo, per reges terræ, intel-
ligi Herodem & Pilatum, etiā si Pilatus nō erat rex, hij duo enim simul coope-
rati sunt, ut implerēt quod consilium dei decreuerat, sicut hic dicunt (id est Christum
perderent) Non enim alij hoc fecerunt reges, nec de alia re loquitur, quæ sub
Pilato, contra Christum gesta est. Reliquum est, ut hunc nihili nodum dissolu-
amus, aut Pilatum regē appellatum cum Herode, aut tropo scripturæ usitatissi-
mo nomine patris totum appellatum. Sicut Israel uocat filius primogenitus,
cum multi inter eos essent Idolatræ, rursum omnes arguuntur ubi pauci me-
ruerunt. Ita unus rex, utrunque regem facit.

Iam per principes intelligi sacerdotum principes, per gentes milites Romanos
sub Pilato, qui Iesum comprehenderunt, flagellauerunt, crucifixerunt: Per po-
pulos, uulgius Iudæorum, seu Israel. ut ipsi dicunt, satis clarum est.

Hoc loco gens & populus manifeste discernuntur, sed nō ausim dicere, nec ^{Gens et}
credo constantem esse per omnia hanc differentiam, quam uocabulum gen- ^{populus.}
tium frequentissime usurpetur contra Israel seu Iudæos, ita ut Ecclesia gentium,
& Paulus Apostolus gentium, iam celebri autoritate & usu, dicatur contra Iu-
dæorum Ecclesiam seu quæ ex Iudæis uenit.

Nota partitionis obseruantiam, gentes fremunt, populi meditantur inania, ^{Partitio sum-}
reges assiterunt, principes conueniunt in unum. Gentes, ut irrationales bestiarum. ^{diorum.}
fremunt, quid enim facerent, ignorabant: Populi autem garriebant, & sua
consilia conferebant, locuti, scilicet nequitiam in excelsum, & sermonibus odij
circumdede- runt eum, ut psalmo. cvij. Venite occidamus eum, & nostra erit
hæreditas. Et Caiphas Ioan. xj. concilio coacto dixit: Vos nescitis quicquid, nec
eogitatis: Expedi- t uobis ut unus homo moriatur pro populo. Iste ergo tracta-
tus inanis, quo querebant toties Christum perdere, & accusationis commenta
ta coram Pilato, hic inanes meditationes uocat. Reges autem statuerunt (sic
enim ex hebræo, assiterunt, intelligendum est) id est definerunt, pronuncia-
uerunt, stabiliuerunt fremitum & meditationes illorum, data sententia super
Christum, Volens, inquit, satisfacere populo, Pilatus dimisit illis Barrabam,
B ij Iesum

Iesum uero tradidit, ut crucifigeretur. Principes conuenerunt, consenserunt, persuaserunt simul & firmati sunt; ut Iesum perderent: Concitauerunt turbam, ut magis peterent Barrabam &c.

Modestia Aduerte, Verecundiam & modestiam oris prophetici, quae tenuiter, modeste
cre scripturae compatienter, furorem illorum exprimat, cum enim furiales illas uoces, Tolle
re. Tolle, Crucifige, Crucifige eum, & alios clamores feroces Iudaeorum, qui
Christum accularunt, potuissent dicere, furias & impetus, meditationes carum
uocat. Meditatio autem, ut supra diximus, garritus & fabulatio oris est. Est enim
haec mala meditatio: Nam sicut amans de amante, libenter multa loquitur, ita
osor quoque de eo quem odit, assidue & pessima loquitur & garrit. Similis uere-
cundia in uerbis, fremuerunt, astiterunt, conuenerunt, cum res ipsa fuerit, inque
atrocior, quam uis horum uerborum indicet.

Extenuanda Quo docemur oportere mala hominum, non more detractorum exaggerare,
mala proximi sed quantum potest fieri extenuare, ut ostendamus nos, non tam notuitur
indignari, quam illorum miseria dolere. Benignus est enim spiritus sanctus, non pro-
riatur in malis alienis, sed sua bonitate, miseretur omnibus. Nam sic sanctus Petrus
& Christum memorat, non maledixisse nec comminatum fuisse, cum peccatorum
nec uindictam optasse, sed omnia tradidisse ei qui iuste iudicat.

Argumentum Inania dicit, quo uerbo pene totius psalmi argumentum comprehenditur
psalmi. enim Propheta ostendere Christum a deo patre institutum regem, magis
magnis gentium & Iudaeorum, regum & principum resistētibus, confisus, a
deus, furoribus non potuisse impediri, Sed a deo illos inaniter omnia commo-
uuisse, ut & seipsos irriserint, & eo ipso quo resistunt, magis promouerent
regnum Christi, quasi hoc psalmo, exempli uice, illud probare uoluerit, quod
primo, dixit: Omnia quaecumque faciet prosperabuntur, In quantum deus
intelligitur. Nam huc illud pertinet psal. xliiij. Specie tua & pulchritudine
intende, prospere procede, & regna. Et. cxvij. O domine bene prospera

Prosperitas nediētus qui uenit in nomine domini. Prosperitas enim Christi (ut diximus)
Christi. mundana, neque carnalis, sed spiritualis est. Quis est enim qui cum patre
Christus, non putasset eum unquam futurum hominem infimum ac uium, uel
regem omnium? Quis non meditationes populi tunc stabilitas, & non timore
esse crederet, quando & autore deo a se donatum ad maledictum crucis pro-
rentur, ac in eternum firmata arbitrantur meditata sua? Adeo semper quae
fide & spe, in operibus dei, non tantum ferendis, sed & intelligendis, quae
omnem sensum, supra omnem captum, implentur.

Et illud quoque fidei uerbum est: Aduersus dominum, & aduersus Christum
eius. Nam pro domino & pro Christo agere uidebantur cum omnibus ad-
tum maxime sibi ipsis. Sic & hodie & semper impij pro gloria dei, contra glo-
riam dei, horrendo periculo operantur. Sic enim deus administrat mundum,
& stultificat eius sapientiam, ut illi qui pro gloria dei agere iudicantur, in
opera dei. blasphemiam eius agant, & qui blasphemiam criminantur, hi uere pro gloria dei
certent, in absconditis, in fide, in sancto, uia eius, Atrium non mentantur, quia
datum est gentibus, ait Apostolus.

Prius dicit, Aduersus dominum, deinde, aduersus Christum eius, quia omne
peccatum primo omnium offendit deum, ipse enim est non solum iudicium, sed
amor quoque iustitiae, & ex ipso accipiunt, quicumque diligunt iustitiam, neque
enim peccatum esset, nisi deum offenderet.

Sed ideo quoque sic ordinat uerba, ut pro nostra consolatione & exhortatione
uileamus.

discamus, nunq̄ nos pati iniuriā, quin prior & magis offendatur deus, q̄ nos,
 & tantam esse super nos dei patris curam, ut ante sentiat, indigniusq̄ ferat no-
 stram iniuriā, q̄ nos ipsi, ut ab affectu uindictæ nobis temperemus, quin potius
 eorum misereamur, quos uidemus per nos in tantam maiestatem, pro sua perdi-
 tione intruere, cum nō modo nō possint nocere, sed seipos potius horribiliter
 perdant. Sic ait: Qui tangit uos, tangit pupillā oculi mei. Nā & Propheta
 ex animo cōdolens illorum temeritati: Primum, interrogatiue incipit, ut quid
 fremuerūt: quare seipos irident: cur molliūtur stulti impossibilia: O utinam
 saperent & intelligerēt. Deinde exhortatus eos monet, ut solida pro inanibus
 operentur, hoc est, ut erudiantur potius & intelligant ad seruendum Christo
 in timore. Deniq̄ & ipsa uerborum tenuitate, inanity, & frustra eos cona-
 tus satis eleuat, fremuerunt, inq̄, meditati sunt, astiterunt, cōuenerunt. q. d. fre-
 mere potestis, abolere nō poteritis, meditabimini multa garrētes, nihil efficie-
 tis, statuerunt reges, & non fiet, cōsulent principes & irritū erit. Quid igitur re-
 liquum uobis, nisi inani conatu multa uoluisse, ardua tentasse, omnia exquisi-
 uisse & nullum illorum cōtigisse, sed omnia longe in contrarium euasisse? Ita
 impijs fremitus & consilia & studia aduersus pios permittit deus excitari, sed
 hæc oia sunt uelut fluctus tumētes aquæ, qui tumore suo uelut obruturi litus
 irruunt, & anteq̄ ad litus perueniant in seipsis humiliātur & euanescent, aut
 inani loquacitate in litore colliduntur. Iustus enim ut litus solidus in Christi
 fide, has languidas minas & cito ruituros tumores, fidens cōtemnit. Scit enim
 q̄ Moab supbus est ualde, & nunq̄ tāta eius uirtus quāta præsumptio, & maior
 indignatio, q̄ potestas, sicut Isaiæ & Hiere. dicūt. Quæ cruce satis digne torquē-
 tur impij, quādoquidē insignis est tortura, uelle omnia nocere, & nihil nocere
 posse, ut etiā gētes de inuidia dixerint: Inuidia siculi nō inuenere tyrāni maius
 tormentum, q̄ in re Christianorum eo maioris est gratiæ, quod non solum tor-
 quētur impij, nec solum nō nocere possunt, Sed cōsulentē deo, sua tortura, sua
 inani machina, maxime omnīū promouere cōgūtur, quod impedire nituntur,
 ut nec amici tātum possint Christiano prodesse, quātum inimici.

*Impiorum in-
nes conatus.*

Dirumpamus uincula corū, & proiciamus a nobis iugū ipsorum.

Hunc uersum connecti oportet uerbis illis, fremuerunt, meditati sunt, astite-
 runt, ut sit sensus: Hoc scilicet, fremuerunt, hoc garrērunt, hoc statuerunt, hoc
 concluderunt, ut dei & Christi iugo colla subducerent, uincula eorum rumpe-
 rent, & dicerēt: Nolumus hūc regnare super nos, Lucæ. xvj. Aut illud Job. xxj.
 Qui dixerunt deo, recede a nobis, sciētiam uiarum tuarum nolumus. Quis est
 omnipotens ut seruāmus ei: aut quid p̄dest nobis, si orauerimus illum? Indu-
 eit enim Propheta impios, ita loquētes. Alijs aliud uidetur. Ego interim hunc
 sensum sequor. Proinde, quod alijs scrupulū iniecit, q̄ plurali numero, eorū
 & ipsorum dixit, ad dñm & ad Christum eius referri debet, qui sine dubio duo
 sunt, Deus & homo, mittens & missus, sicut si diceres: Reiecit populus tam le-
 gatū q̄ principem, nec acceperunt consilia eorum.

*Vincula eorū
non eius.*

Significari autem uinculis & iugis præcepta diuina, per allegoriam, uel me-
 taphoram, Hieremias. v. probat: Ego autē dixi, forsitan pauperes sunt & stulti,
 ignorātes uiam domini & iudicium dei sui. Ibo igitur ad optimates, & loquar
 eis: Ipsi enim cognouerunt uiam domini, & iudicium dei sui. Et ecce magis
 hi simul confregerunt iugum, ruperunt uincula. Eiusdem. ij. A seculo con-
 fregisti iugum meum, rupisti uincula mea. Quāq̄ hic locus deprauatus est,

*Vincula uia
gū præcepta
diuina.*

B ij cum in